

MAA- JA METSÄTALOUSMINISTERIÖ

ASETUS nro 24/EEO/2006

Päivämäärä

6.6.2006

Dnro

1722/01/2006

Voimaantulo- ja voimassaoloaika

15.6.2006 - toistaiseksi

Kumoo

Ruhojen pintanäytteistä, pintojen puhtausnäytteistä ja EHEC-näytteistä teurastamossa ja leikkaamossa 15 päivänä joulukuuta 2003 annettu maa- ja metsätalousministeriön asetus 13/EEO/2003

Valtuutussäännökset

Elintarvikelaki (23/2006) 20, 25 ja 40 §

Eläintautilaki (55/1980) 12 §

Vastaavat EY-säädökset

Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2003/99/EY (32003L0099); EYVL N:o L 325, 12.12.2003, s. 31

MAA- JA METSÄTALOUSMINISTERIÖN ASETUS NAUTOJEN EHEC-TUTKIMUKSISTA TEURASTAMOSSA JA PITOPAIKASSA

Maa- ja metsätalousministeriön päätöksen mukaisesti säädetään 13 päivänä tammikuuta 2006 annetun elintarvikelain (23/2006) 20, 25 ja 40 §:n ja 18 päivänä tammikuuta 1980 annetun eläintautilain (55/1980) 12 §:n, sellaisena kuin se on laissa 303/2006, nojalla:

1 §

Soveltamisala

Tässä asetuksessa säädetään:

- 1) nautojen EHEC-tutkimuksesta teurastamossa ja pienteurastamossa;
- 2) EHEC-tutkimuksesta pitopaikassa, jonka naudassa on todettu EHEC-bakteeri; sekä
- 3) EHEC-tutkimuksesta nautojen pitopaikassa, jonka epäillään olleen yhteydessä ihmisten EHEC-tartuntoihin.

2 §

Määritelmät

Tässä asetuksessa tarkoitetaan:

- 1) *pienteurastamolla* elintarvikelain 6 §:n 21 kohdan mukaista teurastamoa;

- 2) *pitopaikalla* yhtä tai useampaa rakennusta, tarhaa tai muuta paikkaa, jossa nautoja pidetään, kasvatetaan tai käsitellään; sekä
- 3) *EHEC-bakteerilla* E.coli O157-bakteeria, jolla on shigatoksiinin (Stx I ja/tai Stx II) muodostamiseen tarvittavat geenit ja bakteerin kiinnittymiseen vaikuttava geeni (eae) sekä non-O157 EHEC-kantoja, joiden on todettu aiheuttavan ihmisten sairastumisia.

3 §

EHEC-tutkimukset teurastamossa ja pienteurastamossa

Teurastamon ja pienteurastamon elintarvikelain 20 §:n mukaiseen omavalvontasuunnitelmaan on sisällytettävä näytteenotto EHEC-bakteerin varalta teurastamolle tai pienteurastamolle vastaanotettujen nautojen ulosteesta liitteen 1 mukaisesti.

Näytteet on lähetettävä tutkittavaksi elintarvikelain 39 §:n 2 momentin mukaiseen laboratorioon. Näytteet on tutkittava E.coli O157-kantojen varalta. Näytteet tutkivan laboratorion on toimitettava eristämänsä E.coli O157-bakteerikannat Elintarviketurvallisuusvirastoon. Elintarviketurvallisuusviraston on varmistettava sille toimitetut bakteerikannat.

4 §

Teurastamonäytteenotossa todetusta EHEC-bakteerista ilmoittaminen

Elintarviketurvallisuusviraston on ilmoitettava naudan ulostenäytteestä todetusta EHEC-bakteerista teurastamolle tai pienteurastamolle, teurastamoja tai pienteurastamoja valvovalle eläinlääkärille, eläimen teuraaksi lähettäneen pitopaikan sijaintikunnan kunnaneläinlääkärille ja läänineläinlääkärille. Kunnaneläinlääkärin on ilmoitettava todetusta EHEC-bakteerista naudan teuraaksi lähettäneestä pitopaikasta vastaavalle eläintenpitäjälle.

5 §

Kunnaneläinlääkärin käynti pitopaikassa, jonka naudassa on todettu EHEC-bakteeri

Saatuun 4 §:ssä mainitun ilmoituksen naudassa todetusta EHEC-bakteerista kunnaneläinlääkärin on suoritettava ilman erillistä määräystä näytteenotto EHEC-bakteerin varalta naudan teuraaksi lähettäneessä pitopaikassa. Pitopaikan naudoista ja tuotantoympäristöstä on otettava näytteitä liitteen 2 mukaisesti. Näytteet on toimitettava tutkittavaksi Elintarviketurvallisuusvirastoon.

Jos yhdestä tai useammasta pitopaikassa otetusta uloste- tai tuotantoympäristönäytteestä todetaan EHEC-bakteeri, kunnaneläinlääkärin on suoritettava pitopaikassa toinen näytteenotto. Toinen näytteenotto tehdään 2-3 kuukauden sisällä ensimmäisestä näytteenotosta. Näytteet on otettava liitteen 2 mukaisesti ja toimitetaan tutkittavaksi Elintarviketurvallisuusvirastoon.

6 §

Kunnaneläinlääkärin käynti pitopaikassa, jonka epäillään olevan yhteydessä ihmisten EHEC-tartuntoihin

Kun kunnaneläinlääkäri saa terveystietoisilta tiedon, että nautojen pitopaikan epäillään olevan mahdollinen tartunnanlähde ihmisessä todetulle EHEC-tartunnalle, kunnaneläinlääkärin on mahdollisimman nopeasti ilman erillistä määräystä suoritettava pitopaikassa näytteenotto.

Pitopaikan naudoista ja tuotantoympäristöstä on otettava näytteitä liitteen 2 mukaisesti. Näytteet on toimitettava tutkittavaksi Elintarviketurvallisuusvirastoon. Näytteitä lähetettäessä on ilmoitettava, mitä EHEC-serotyyppejä pitopaikkaan yhteydessä olleista ihmisistä on todettu.

Jos yhdestä tai useammasta pitopaikassa otetusta uloste- tai tuotantoympäristönäytteestä todetaan EHEC-bakteeri, kunnaneläinlääkäriin on suoritettava pitopaikassa toinen näytteenotto. Toinen näytteenotto tehdään 2-3 kuukauden sisällä ensimmäisestä näytteenotosta. Näytteet on otettava liitteen 2 mukaisesti ja toimitetaan tutkittavaksi Elintarviketurvallisuusvirastoon.

7 §

Kustannukset ja korvaukset

Tämän asetuksen 5 ja 6 §:n mukaisista kunnaneläinlääkäriin näytteenottokäynneistä suoritetaan kunnaneläinlääkärille palkkio ja kustannusten korvaus valtion varoista eläinlääkäreiden toimituspalkkioista annetun asetuksen (1234/2001) mukaisesti. Tässä yhteydessä otettujen näytteiden tutkimuskulut maksetaan valtion varoista.

8 §

Tietojen kokoaminen

Teurastamon ja pienteurastamon valvonnasta vastaavan eläinlääkäriin on toimitettava kuukausittain laitoskohtainen yhteenveto EHEC-näytteiden tiedoista, tutkimusmääristä ja tuloksista lääninhallitukseen ja Elintarviketurvallisuusvirastoon. Elintarviketurvallisuusviraston on koottava tämän asetuksen mukaisista EHEC-tutkimuksista ja niiden tuloksista vuosittain yhteenveto neuvoston ja parlamentin direktiivin 2003/99/EY 9 artiklan edellyttämään raporttiin.

9 §

Voimaantulo

Tämä asetus tulee voimaan 15 päivänä kesäkuuta 2006.

Tällä asetuksella kumotaan ruhojen pintanäytteistä, pintojen puhtausnäytteistä ja EHEC-näytteistä teurastamossa ja leikkaamossa 15 päivänä joulukuuta 2003 annettu maa- ja metsätalousministeriön asetus 13/EEO/2003.

Maa- ja metsätalousministeri

Juha Korkeaoja

Eläinlääkintöylitarkastaja

Terhi Laaksonen

SISÄLLYSLUETTELO

Liite 1. EHEC-NÄYTTEENOTTO TEURASTAMOSSA JA PIEN TEURASTAMOSSA	5
1.1. Näytteiden lukumäärä ja näytteenottotiheys	5
1.2. Näytteenotto ja näytteen käsittely	5
1.3. Näytteiden tutkiminen	5
Liite 2. EHEC-NÄYTTEENOTTO NAUTOJEN PITOPAIKASSA	6
2.1. Ulostenäytteet	6
2.2. Tuotantoympäristönäytteet	7

Liite 1. EHEC-NÄYTTEENOTTO TEURASTAMOSSA JA PIEN TEURASTAMOSSA

1.1. Näytteiden lukumäärä ja näytteenottiheys

Teurastetuista naudoista on otettava vuosittain koko maassa EHEC-bakteerin tutkimista varten yhteensä vähintään näytemäärä, jolla voidaan osoittaa EHEC-bakteerin 1 % prevalenssi teurastettavissa naudoissa 1 % tarkkuudella ja 95 % luottamustasolla.

Elintarviketurvallisuusviraston on laadittava vuosittain teurastamoita koskeva näytteenottosuunnitelma EHEC-seuranta varten. Suunnitelmassa ilmoitetaan teurastusmääriin perustuva näytteiden määrä teurastamokohtaisesti. Teurastamossa on otettava näytteitä näytteenottosuunnitelman mukaisesti. Näytteenoton on oltava satunnaista ja jakauduttava mahdollisimman tasaisesti koko vuoden ajalle.

Pienteurastamossa on otettava vähintään kaksi näytettä vuodessa. Jos pienteurastamo teurastaa alle 100 nautaa vuodessa, näytteitä ei tarvitse ottaa.

1.2. Näytteenotto ja näytteen käsittely

Peräsuolen loppupäästä otetaan kertakäyttöisellä tutkimuskäsineellä noin 50 g suolen sisältöä puhtaaseen muoviseen purkkiin, esimerkiksi pakasterasiaan. Käsine vaihdetaan näytteiden välillä. Käsineitä ei laiteta mukaan näytepurkkiin. Jos peräsuolella ei ole sisältöä, näyte voidaan ottaa myös paksusuolesta.

Näytepurkin kansi teipataan kiinni. Purkki pakataan muovipussiin ja jäädytetään mahdollisimman nopeasti 4 ± 2 °C lämpötilaan. Näytettä ei saa pakastaa.

Näytepurkki merkitään siten, että nautan tunnistetiedot ja näytteenottoajankohta voidaan selvittää. Nautan tunnistetietona käytetään syntymätunnusta.

1.3. Näytteiden tutkiminen

Näytteiden tutkiminen on aloitettava pääsääntöisesti 48 tunnin kuluessa näytteenotosta. Perjantaina otettujen näytteiden tutkiminen voidaan kuitenkin aloittaa vasta maanantaina, jos näytteet säilytetään jäädytettynä. Tutkittava näytemäärä on 10 g. Hyväksyttäviä menetelmiä ovat Elintarviketurvallisuusviraston suosittelujen menetelmien luettelossa olevat menetelmät.

Liite 2. EHEC-NÄYTTEENOTTO NAUTOJEN PITOPAIKASSA

2.1. Ulostenäytteet

Pitopaikan naudoista otetaan ulostenäytteitä siten, että EHEC- tartunta voidaan osoittaa 95 %:n luotettavuudella, jos yli 5 % pitopaikan naudoista on EHEC- positiivisia. Tutkittavien nautojen lukumäärä on esitetty taulukossa 1. Näytteenotto painotetaan karjan nuorimpiin eläimiin. Eläimet voidaan tutkia joko yksilönäyttein tai korkeintaan 5-10 eläimen yhteisnäyttein.

Yksilökohtaiset ulostenäytteet otetaan peräsuolen loppupäästä kertakäyttöisellä tutkimuskäsineellä. Käsine vaihdetaan näytteiden välillä. Tarvittaessa voidaan näytteenoton helpottamiseksi käyttää liukasteena parafiiniöljyä. Näytteen on sisällettävä vähintään 10 g ulostetta. Näytteet pakataan yksittäin kertakäyttöisiin, kierrekorkilla varustettuihin näytepurkkeihin, joiden kylkeen merkitään vedenkestävällä merkintäkynällä näytteen järjestysnumero tai eläimen tunnus.

Yhteisnäytteet otetaan keräämällä karsinan pohjalta eläinten lukumäärää vastaava määrä vähintään 10 g suuruisia osanäytteitä ja yhdistämällä ne yhdeksi näytteeksi. Yhteen yhteisnäytteeseen voidaan yhdistää korkeintaan kymmenen naudnan näytteet. Osanäytteet voidaan kerätä esimerkiksi 5 litran pakastepusseihin. Pussiin lisätään lopuksi hieman kädenlämpöistä puhdasta vettä ja näyte sekoitetaan pussia puristelemalla tasaiseksi massaksi. Vaihtoehtoisesti voidaan osanäytteet kerätä puhtaaseen muovisankoon ja sekoittaa siinä. Sekoitetusta ulostemassasta otetaan näytteeksi noin 50 g, joka pakataan esimerkiksi puhtaaseen, tukevaan pakasterasiaan tai sulkuliitokselliseen pakastepussiin. Näytepurkkeihin tai pusseihin merkitään vedenkestävällä merkintäkynällä näytteen järjestysnumero.

Näytepurkit tai -pussit pakataan isompiin muovipusseihin ja jäähdytetään mahdollisimman nopeasti 4 ± 2 °C lämpötilaan. Näytteitä ei saa pakastaa.

Taulukko 1. Tutkittavien nautojen lukumäärä.

Nautojen lukumäärä pitopaikassa	Tutkittavien nautojen lukumäärä
1-20	Yhtä suuri kuin nautojen lukumäärä
21-29	20
30-39	25
40-49	30
50-59	35
60-89	40
90-199	50
200-499	55
500 tai enemmän	60

2.2. Tuotantoympäristönäytteet

Pitopaikassa otetaan pintapuhtausnäytteitä ympäristön saastuneisuusasteen ja nautoihin kohdistuvan tartuntapaineen selvittämiseksi. Pintapuhtausnäytteitä otetaan erityisesti juomakupeista, ruokintapöydiltä ja -astioista sekä tarvittaessa myös rehuvarastosta ja rehunjakolaitteista.

Pintapuhtausnäytteiden ottamiseen soveltuvat steriloidut, puskuroidulla peptonivedellä tai fysiologisella NaCl-liuoksella kostutetut noin 5 x 5 cm:n kokoiset vaahtomuovikuutiot tai sideharsotaitokset.

Pintapuhtausnäytteisiin merkitään vedenkestävällä merkintäkynällä näytteen järjestysnumero. Näytteet pakataan muovipussiin ja jäähdytetään mahdollisimman nopeasti 4 ± 2 °C lämpötilaan. Näytteitä ei saa pakastaa.

Ulostenäytteiden ja pintapuhtausnäytteiden yhteismäärä ei saa olla yli 50, ellei Elintarviketurvallisuusviraston kanssa toisin sovita.